

Veera Salmi

AINA PONOI

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Teksti © Veera Salmi ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2023
Vinjettikuvat © Nelli Långstedt ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46730-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Ystävä hyvä, kun nyt kerran olet tarttunut tähän kirjaan, niin minä, Oboi, joudun varoittamaan sinua. Olet vaarassa!

Luulitko, että Batman on ainoastaan sarjakuvista elokuvaan lennähtänyt supersankarihahmo? Ajattelitko, että velho Gandalf käppäilee vain Tarussa sormusten herrasta? Piditkö Pipsa Possua vain hiustenkuivaajan näköisenä muistona pahvikirjoista?

Niin niin, luulit että Muumit pysyvät laaksossaan, Paddington, Nalle Puh, Saapasjalkakissa ja muut otukset omissa maailmoissaan, kunhan sinä vain pidät näppisi erossa kirjoista tai kaukosäätimestä. Addamsin perhe, Baudelairen orpolapset, Lyra, Matilda, Mowgli, Peter Pan, Peppi, Ronja Ryövärintytär, listaa voisi jatkaa loputtomiin... Ajattelit, että kun suljet kirjan, he tyytyvät olemaan pelkkiä hiljaisia kirjaimia paperilla. Ajattelit, että kun suljet Netflixin, he jäävät suljetun televisioruudun pimeään avaruuteen. Mutta ei. Miksi he sinne jäisivät? He ovat kaikkialla, he ovat valanneet lähes koko maailman.

Usko pois, joku heistä on aina kirjaston nurkalla, terveyskeskuksen odotushuoneessa, kauppakeskuksessa, kotikadullasi toivottamassa pahaa-aavistamattoman lapsen tai nuoren tervetulleeksi. Olen kuullut, että he voivat seurata sinua jopa sinun kotiisi, istua juuri sinun sänkysi reunalla ja ryömiä sinun tyynysi alle odottamaan, että tartut kirjaan.

Ja kun sinä tartut kirjaan, se on menoa.

Sinut on houkuteltu, sinut on koukutettu.

Tätä ei koskaan sanota missään ääneen, ei kouluissa ei kirjastoissa ei mummoloissa, mutta tämä pitäisi ehdottomasti lukea jokaisen kirjan takakansitekstissä:

VAROITUS! VAARALLISTA! KIRJA ON VAARALLINEN ESINE!
KIRJAIMET VOIVAT AIHEUTTAA VAKAVAA RIIPPUVUUTTA.
Elimistö tottuu kirjainten ahmimiseen nopeasti, ja sietokyvyn lisääntymisen myötä tarvitaan yhä suurempi annos kirjaimia saman vaikutuksen saamiseksi. Pitkään tarinoita ahminut henkilö saattaa kuluttaa ahmimiseen tuntikausia päivässä. Toistuva kirjainten ja tarinoiden ahmiminen aiheuttaa muutoksia aivoissa. Aivojen rakenne voi muuttua pysyvästi ja ymmärrys saattaa kasvaa huolestuttavasti. Jo yksikin pieni kirjainjono voi synnyttää riippuvuuden, joten ahmithan tämän kirjan tarinat ERITTÄIN suurta varovaisuutta noudattaen.

No niin. Ja sitten niihin tarinoihin.

Tarina yksi

Olipa kerran poika, jonka nimi oli Oboi. Hän inhosi unelmia, haaveita, toiveita ja muuta sen sellaista. Hän inhosi söpöjä eläimiä, kuten kaneja. Hän inhosi tarinoita. Tarinat olivat pojan mielestä turhaa krääsää. Taikalamppu, joka toteuttaa toiveen, huuhaata. Lentävä matto, huuhaata. Onnellinen loppu, huuhaata.

Poika piti reippaasti enemmän siitä, mikä oli totta, mutta nyt tositalanne oli sellainen, ettei hän pitänyt siitäkään. Itse asiassa poika pelkäsi hullun lailla vallitsevaa tilannetta. Hän oli ihan älyttömän paniikissa ja ahdistunut, ja siksi hän huokaili koko ajan HUOH, ja se vain pahensi tilannetta.

Hän oli ihan sairaan yksinäinen, ja se yksinäisyys nakersi häneen reikiä. Siltä ainakin tuntui. Lisäksi hän tiesi, että kaikki muuttuisi, eikä mikään olisi enää niin kuin ennen. Kaiken muuttaja oli jo matkalla, ja äidin tarot-kortti pöydällä ennusti, että matkalainen oli itse kuolema! Ja vaikka poika oli vahvasti sitä mieltä, että tarot-kortit olivat huuhaata, kaikenlaiset oudot ajatukset olivat hiipineet hänen mieleensä. Koppoti koppoti.

Kuolema tuli valkoisella hevosella. Koppoti koppoti.
Ja se oli vasta alkua. Huuh.

Tarina kaksi

Olipa kerran sisko, jonka nimi oli Marmeladi. Hän pukeutui aina mustaan, koska hän piti mustasta ihan helkkaristi. Hän tykkäsi piirtää ihan pimeitä juttuja. Ainoa valkoinen asia, josta sisko piti, oli Valkoinen kani, koska se oli siskon ”lemppariiii!!!” ja ”niiin sekooooo!”. Sisko piti myös ihan liikaa sellaisista asioista kuin ”selvittämättömät katoamistapaukset” ja ”Bermudan kolmio”, sillä kaikki katoava kiehtoi häntä.

Muutoksista sisko ei pitänyt tippaakaan. Hänen mielestään muutokset, pienimmätkin, enteilivät aina maailmanloppua. Pieni muutos siskon päivässä suisti hänet raivon partaalle, tähän tyyliin:

– EIIIIIIIIKÄÄÄÄÄ! Kräääää! Kuka on siirtänyt nojatuolin?
Kuka kuka kuka? Kertokaa!

Tulos:

– Nyt saat kärsiä! Haluatko maistaa nyrkkiäni? Tästä saat! Ja tästä!

Sitten. Siinä samassa. Eräänä kauniina päivänä. Muutos oli edessä, se oli järkyttävä ja se oli iiisooo, eikä kukaan tiennyt, miten sisko sen kestäisi! Kestäisikö hän?

No, joka tapauksessa sisko halusi kuulla sellaisen tarinan, jossa on Valkoinen kani ja jossa hän saisi esittää toiveen. Kun sisko sitten esitti toiveensa, oli syytä pelätä pahinta.

Saattoiko sisko tosiaan toivoa jotain niin kamalaa? Oliko sisko menettänyt viimeiset järjen rippeensä? Roiku mukana tarinassa, niin saat tietää kaikki karmeimmatkin yksityiskohdat.

Tarina kolme

Olipa kerran toinen sisko, jonka nimi oli Fanta. Hän oli aina yhtä hymyä ja höpötystä. Hänellä oli hammasraudat, mutta se asia ei mitenkään liity tähän tarinaan, joten voit heti kättelyssä unohtaa sen. Sisko rakasti tarinoita, varsinkin niitä, joissa oli puhuvia eläimiä. Hän ei osannut päättää, keskustelisiko mieluummin Totoron, Miffy-pupun vai Muumin kanssa, ja hän pohti asiaa varmaan jotain viisi kertaa viikossa.

Pelkkä tarinoiden ajattelu teki hänet onnelliseksi.

Sitten hänkin sai esittää yhden toiveen. No okei, se vähän lähti käsistä, ja sisko toivoi miljoona toivetta. Toiveet olivat ihan viatomia. Apua ne olivat lapsellisia! Miten joku voi olla niin lapsellinen? Kamoon!

Toiveensa vuoksi sisko kuitenkin joutui tarinoiden syövereihin, yhä syvemmälle ja syvemmälle ja syvemmälle ja syvemmälle. Niiden synkimmissä syövereissä sisko unohti ystävänsä ja perheensä ja kaiken sen, mikä oli aiemmin ollut hänelle tärkeää. Sisko lakkasi puhumasta, hänen hammasrautainen hymynsä hyytyi. Hänelle kasvoi pitkät korvat.

Tämä kirja pitää sisällään nuo kaikki edellä mainitut kolme tarinaa. Ja kaamean kasan kaikkea muuta, mitä et ole ikinä ennen kuullutkaan.

Ennen uppoutumistasi haluat ehkä varmistaa, että ei kai tämä tarina vain tapahdu kauan kauan sitten, jossain lumisessa maassa, missä on puhuvia leijonia?

Vakuutan: ei.

Haluat kai varmistua, että eihän tämä vain tapahdu kaukana tulevaisuudessa, jossa luonto on tuhoutunut ja ihmiskunnan viimeiset tyypit makailevat lihakset lössähtäneinä kännykät käsissään kuin uhanalaiset hylkeet veden saartamalla kalliolla.

Ole huoleti, ei sinne päinkään.

Valitettavasti tämä ei myöskään tapahdu toisessa ulottuvuudessa, jossa kaikilla on kymmenittäin erikoisia aisteja, supervoimia ja ekstrana jotakin outoa, kuten vaikka lötkösormet.

Tämä tarina tapahtuu juuri sinun ajassasi, ehkä jopa sinun kaupungissasi.

Onko sinun kaupungissasi puutaloja ja kerrostaloja? Onko siellä yksi hieno, vähän röttelöinen puutalo, joka on keltainen, ja jonka pihalla on mandariinitarha? Se on minun kotitaloni, ja jos tiedät halvan katonkorjaajan, tule ihmeessä sujauttamaan postilaatikkoomme hänen puhelinnumerosa!

Tämä tarina saa alkunsa siinä talossa, minun talossani, ja sis-kot, joista juuri kerroin, ovat minun siskojani. Me elämme tavalista elämää, eikä mikään sota tai virus ole tuhonnut maailmaa. Ja usko tai älä, ihmiset ovat tasapainoisia, vaikka heillä on älypuhelimet.

Mutta jotkut ovat silti älyttömän köyhiä ja yksinäisiä. Niin kuin esimerkiksi minä.

Sisällys

ENSIMMÄINEN OSA

Ajan kysymys

1. Niiles aavistaa pahaa | 15
2. Reikäteoria | 19
3. Valheellinen puhelu | 23
4. Sahramin kangaskauppa | 26
5. Kolikoita ilmassa | 29
6. Kurnahtava kutsu seikkailuun | 32
7. Toden toiselle puolelle | 36
8. Kauhua lapsille | 39
9. Peruna, kani ja yöseikkailija | 44
10. Täydellinen kirja | 47
11. Outo sanapari | 51
12. Kuka saapuu valkoisella ratsulla? | 57
13. Boom shaka lak | 60
14. Verta matolla | 65
15. Katoamistapaus yön sydämessä | 67
16. Kapina-Marme | 71

TOINEN OSA

Aina Pono

1. Näkymätön Nin ja Aurinko-Deep | 77
2. Kaasukello | 84
3. Mies valkoisessa haalarissa | 89
4. Tähtikuviainen tasku | 92
5. Kanimies | 98
6. Aukio | 104
7. Taskulampun henki | 110
8. Kaikkea yli kaikki | 116

9. Lentävä viltti | 122
10. Reikä joessa | 128
11. Bag | 136
12. Rouvaherra Sha Kalak | 141
13. Musta ei lopu | 146
14. Kaupunki kirjaimista | 149
15. Viltin viemää | 153
16. Perjantai | 157
17. Kanit ja katoamiset | 163
18. Näkyvä Nin ja Ei-Aurinko-Deep | 166
19. Zäk dä räk näkr | 172
20. Kaniseikkailu | 176
21. Valkoinen kani kadottaa itsensä | 179
22. Vanha Aina Ponoi | 184
23. Ihmemaa 2.0 | 189
24. Unelmakone | 196
25. Valele Poole | 199
26. Luurankohissi | 202
27. Kanien kaupungin elämää | 208
28. Sisääntulohaastattelu | 211
29. Kuuluisat kanit | 214
30. Hohoo-kani | 218
31. Juo minut! | 223
32. Kaniintuminen | 229
33. Syö minut! | 231

KOLMAS OSA

Sad

1. Gulliverin matkatoimisto | 239
2. Kirja | 245
3. Kolmen kaninpään neuvosto kohtaa Ison Koon | 253
4. Viimeinen luku | 259

Jälkikirjoitus | 264

Onnellinen loppu | 267

Sanasto | 269

Viittaukset ja inspiraatio | 270

ENSIMMÄINEN OSA

Ajan kysymys

I.

Niiles aavistaa pahaa

Aamuauringon säteet kärvensivät silmiäni. Minä, Oboi, makasin keittiön sohvalla reikäisen peittoni alla enkä jaksanut edes tuijottaa puhelintani. Eipä siinä, se oli rikki, mitäpä sitä olisi kannattanut tuijotella. Huoh.

Yritin olla huokailematta kahdesta syystä.

1. Huokailu ei auttanut mitään. Se ei virkistänyt. Se ei muuttanut asioita. Vaikka aivoni olisivat kärsineetkin hapenpuutteesta ja niiden toiminta olisi vilkastunut huokailemalla, se ei olisi ilahduttanut minua.

2. Äiti oli uhannut tehdä epätoivoisia tekoja, että saisi minun huokailuni loppumaan, että saisi hankittua jotakin, joka ”piristäisi edes vähän”. Tiedätkö, kun mikään olemassa oleva keino ei tunnu tepsivän, turvaudutaan ihan mihin tahansa: kuten esimerkiksi naurettaviin yrttijuomiin, kummallisiin rytmisiin liikkeisiin, tuoksuöljyihin, kristalleihin, kaukoparantajaan, noituuteen, ennustamiseen, horoskooppeihin ja sen sellaisiin.

Mitä minulle sitten oikein oli tapahtunut?

En mielelläni puhuisi ikävistä asioista, mutta koska tämä juttu ei etene muuten, niin minun on pakko kertoa. Sitä paitsi tosiasioiden myöntäminen kuulemma auttaa, terveisin äiti, koulu-kuraattori, opettaja ja psykiatri.

Kaikki alkoi viime kesänä siitä, kun menetin ystävän, tulevaisuuden ja melkein mandariinipuuni, joka syystä tai toisesta oli

minulle hyvin tärkeä. Aloitetaan siitä ystävästä.

Niiles, paras kaverini, oli sinä päivänä poikkeuksellisen hiljainen. Hän oli ollut jo kuukausia pahalla tuulella, sillä hänen äidillään oli uusi, ärsyttävä miesystävä. Eikä hän pelkästä ärsystä miesystävästä ollut raivostunut, vaan siitä, että äidillä ja Ärsyllä oli Ihan Uusia Ja Inspiroivia Suunnitelmia. Niiles aavisteli pahinta, hän oli kuullut sanoja sieltä ja täältä, eivätkä ne kuulostaneet yhtään hyviltä.

– He haluavat varmaan muuttaa jollekin autiolle saarelle ja ruveta ananaksen viljelijöiksi, Niiles arveli synkkänä. – Tai perustaa jonkun pandasairaalan Kiinaan.

– Niin tai ehkä he haluavat alkaa laama-yrittäjiksi. Laamathan on muodissa, minä yritin piristää Niilestä.

– Oli muodissa ajat sitten, Niiles vastasi ja hyräili pätkän ikivanhasta Llama in my living room -hitistä.

Meidän arvauksemme Niileksen äidin ja miesystävän suunnitelmista eivät osuneet oikeaan. Mutta ne osuivat lähelle.

Tuli päivä, jolloin Niiles laahusti meidän pihaamme ja lösähti puutarhan parhaat päivänsä nähneelle aurinkotuolille.

– Sillä äijällä on poroja! Niiles tiuskaisi.

– Ai Ärsyllä? Poroja?

– No joo, poroja.

– Mitä hemmettiä, missä?

– No Lapissa tietenkin. Äiti haluaa palata juurilleen. Me muutamme Ivaloon.

Niiles nieli kyyneliä.

– Ivaloon? Sinne on varmaan tuhat kilometriä, minä puuskahdin.

– Aika tarkalleen.

– Mitä te siellä teette? ihmettelin, enkä ottanut ymmärtääkseni.

- Menemme hoitamaan niitä poroja hemmetti, Niiles sanoi.
- No hemmetti, minä sanoin.
- Minä aloitan kolmen viikon päästä siellä koulun, Niiles sanoi.
- Etkä aloita! minä kiljaisin.
- Samaa minäkin sanoin, mutta se ei auttanut.

Meinasin alkaa karjua vihaisia vastalauseita, mutta nopeasti ymmärsin, ettei niistä olisi mitään hyötyä. Niiles oli varmasti tehnyt kaikkensa vastustaakseen suunnitelmaa, tunsinhan minä nyt oman parhaan ystäväni.

- Ou jee, minä siis vastasin vain ilottomasti.
- Jee jee, sanoi Niiles yhtä ilottomasti.

Ja niin me vain istuimme ja silmissäni välähtivät kuvat meidän yhteisistä hetkistämme, kunnes ei näkynyt enää mitään muuta kuin valkoisia pisteitä. Räpyttelin silmiäni.

- Itketkö sinä, Oboi? Niiles kysyi huolissaan.
- No en itke. Ainakaan vielä, vastasin.
- Ei tänne itkemään tultu.

Hänen lempilauseensa.

– Niiles, tuleeko sinusta sitten poromies? minä kysyin, ehkä se oli vitsi.

Ei se kuitenkaan naurattanut. Niiles nosti surkeana harteitaan ja kysyi:

- Tuleeko sinusta mandariinimies?

Minä tuhahtin ja katsoin puita. Ehkä minusta tosiaan tulisi joku mandariinimies, koska meidän puutarhamme oli mandariinipuita täynnä. Yksi niistä oli minun. Isä oli istuttanut sen vähän ennen syntymääni, vähän ennen kuolemaansa. Minä ajattelin aina, että puu oli jollakin tapaa minun tulevaisuuteni.

Nyt se repsotti muiden puiden keskellä, näytti yhtä onnettomalta kuin minäkin.

Tuli syksy ja tapahtui seuraavat asiat:

Niiles muutti. Mandariinit jättivät tulematta.

En nyt aio kyllästyttää sinua luontokato-luennolla, mutta joka tapauksessa mandariinivaje johtui siitä, että hyönteiset eivät olleet pölyttäneet kukkia. Ymmärrän, että hyönteisistä ja mandariineista tuntui kamalalta, kun me olimme sössineet maailman, mutta ajattelivatko ne yhtään, miltä MINUSTA tuntui? Minusta tuntui siltä, että sen lisäksi että menetin parhaan ystäväni poroille, minun ainoa tulevaisuudensuunnitelmani oli sirpaleina. Ainoa asia, mitä isäni oli minulle antanut.

Minuun sattui.

2.

Reikäteoria

Ensimmäinen paniikkikohtaus tuli sinä iltana kun Niiles lähti. Me olimme tilanneet Cafe Zebrasta pizzat. Marmeladi ja Fanta ahmivat niitä himokkaasti, äitikin melko innokkaana, mutta minä tuijotin omaani. Se höyrysi. Juustoa oli laitettu runsaalla kädellä. Se oli unelmapizza, mutta minä en pystynyt koskemaan siihen. Minua huimasi, sydän hakkasi, hengittäminen oli vaikeaa, nieleminen mahdotonta, sormenpäissä kihelmöi, tärisin ja luulin kuolevani. Siskot ja äiti tuijottivat minua huolesta kalpeina, ja se sai oloni vieläkin pahemmaksi. Huolen sijaan olisin halunnut nähdä heidän kasvoillaan ”Me selviämme tästä”-ilmeen, mutta se loisti poissaolollaan.

Sinä iltana en kuollut, vaan nukahdin.

Seuraavana aamuna oloni oli hieman parempi ja äiti kertoi, että olin saanut paniikkikohtauksen, koska elämäni oli Niileksen lähdettyä yhtäkkisesti muuttanut.

Samana päivänä arboristi tuli katsomaan, mikä meidän puita vaivasi. Tutkittuaan ne perinpohjaisesti hän kertoi, että ne kituivat. Varsinkin se yksi. Minun puuni.

Kun kuulin, että mandariinipuuni kärsi, minä kääriydyin vilttini sisään enkä halunnut enää kuulla sanaakaan koko asiasta. En halunnut kuulla sanaakaan paniikkikohtauksesta, en Niileksestä, en poroista, en mandariineista, en unelmista, en tulevaisuudesta,

enkä mistään muustakaan. En halunnut hievahtaakaan, sillä jos olisin lähtenyt ulos, paniikkikohtaus olisi saattanut hyökätä mistä tahansa kimppuuni.

Nyt tiesin, mikä oli pahinta maailmassa: paniikkikohtaus.

Raahauduin kouluun, silloin kun äiti pakotti. Siellä oli kamalaa. Kaikki tuijottivat minua jähmettyneinä, kuin olisin ollut kävelevä pommi, joka räjähtäisi hetkenä minä hyvänsä. Kauhun sijaan olisin toivonut näkeväni edes pienen ilon pilkahduksen jossain, jonkun innostumisen tai kreisin hölmöilyn, joka olisi saanut minut unohtamaan vaikean oloni, mutta kaikki sellainen loisti poissaolollaan.

Aloin odottaa kesää. Kesää siksi, että silloin voisin keskittyä kokonaan viltin alla makailuun.

Minusta tuli surullinen ja yksinäinen.

Tylsistynyt minusta tuli siinä vaiheessa, kun ikivanha puhelimeni alkoi vedellä viimeisiään.

– Äiti! Puhelimeni akku on niin huono, etten voi tehdä melkein mitään. En voi katsoa enää edes videoita. Laturikaan ei auta! Puhelin sammuu liikkuvasta kuvasta!

– Oboi, olen pahoillani. Rahat on ihan loppu, äiti sanoi. – Ehkä kuitenkin voit lukea puhelimestasi jotain. Vaikka Wikipediaa.

Siskoni eivät jaksaneet pitkään olla surullisia puolestani. Marmeladi lipui paikalle kuin joku saakelin kummitus mustissaan. Hänen naamallaan oli niin ilkikurinen ilme, että olisin mielelläni survaissut nyrkkini hänen kylkeensä. Mutta sellaiseen minulla ei riittänyt voimia.

– Lue vaikka Wikipediasta, mitä köyhyydestä sanotaan, Marmeladi nauroi kuin emoji, vedet silmistä suihkuten.

Siskoni Fanta oli sentään ystävällisempi.

– Kutsu joku ystävä tänne seuraksi.

– Ystävä. Mikä se on? minä kysyin synkkänä. – No okei, katso-

taan mitä Wikipedia sanoo asiasta, minä tiuskaisin ja rämpytin puhelintani hetken.

”Ystävyys on kahden ihmisen välinen ihmissuhde, jonka osapuolet viettävät vapaa-aikaansa yhdessä ja keskustelevat henkilökohtaisista asioistaan.” Pälä Pälä.

Ja puhelin sammui.

Millä ihmeellä minä saatoin pitää yhteyttä yhtään kehenkään?

Makaapa itse keittiön sohvalla (no okei, ihan minkä tahansa huoneen sohvalla) ilman puhelinta, niin olen varma, ettei tarvita kuin viikko, eikä kukaan enää muista, että olet edes olemassa.

Minun kohdallani ei kulunut edes viikkoa, kun kukaan ei enää muistanut minua.

Yksinäisyys tuntui nakertavan minun sisälleni iiiisoja reikiä. Tiedätkö, mitä Wikipedia sanoo sanasta reikä? Senkin minä olen ehtinyt lukea.

”Reikä on kappaleen läpi menevä lyhyehkö aukko.

Ääntäminen: /'rejkæ/, ['reikæ]

Tavutus: rei-kä.”

Jos yhdistetään minun tunteeni ja Wikipedian reikäteoria, niin ajan kuluessa yksinäisyys nakertaisi minun läpi menevän lyhyehkön aukon.

Totta kai olisin halunnut olla yhtä iloinen ja energinen kuin siskoni Fanta, joka juoksenteli jumppatrikoot sirkuskassissaan ystävineen treeneihin, rannoille, metsiin tai pihalle hoitamaan kuutta omaa lemmikkikaniaan (Pähkinä, Viikka, Voikukka, Apila, Kapteeni Rautalammi ja El-Ahrairah). Olisin mieluusti ollut myös kuten siskoni Marmeladi, osallistunut öisin isolla kaverijoukolla mitä kummallisimpiin katutaidetapahtumiin, maalannut Valkoisen kanin kuvan metrotunneleihin ja hylättyjen talojen seiniin, junavaunuihin ja raitiovaunuhallien seiniin.

Valkoisesta kanista Marme tunnettiin omissa piireissään, niissä piireissä hän oli tähti.

”On vain ajan kysymys, milloin sinä ja minä kohtaamme”, Valkoinen kani sanoi puhekuplassaan hieman ovela ja jopa pahaenteinen ilme kasvoillaan erään betonisillan alla olevassa jättimäisessä maalauksessa, jonka Marme oli tehnyt.

Se oli vain ajan kysymys, usko pois, eipä aikaakaan.

Olin tietenkin ylpeä Marmesta, mutta vain salaa. Siinä kohtaa, missä olisin voinut sanoa hänelle vaikkapa että ”Teet hienoja graffitimaalauksia”, sanoin:

– Marme, oletko taas käynyt tuhoamassa palan kaunista luontoa?

Näin minä tosiaan sanoin hänelle yhtenä iltana, kun hän tuli kotiin maalipurkit kassissa kolisten.

– Jos maalaaminen on sinusta tuhoamista ja metro on sinusta luontoa, niin kyllä, olen ollut tuhoamassa luontoa.

Sitten hän nosti keskisormensa pystyyn ja katsoi minua niin kuin ei olisi ikinä mitään säälettävämpää nähnyt. Ja tuskin olikaan.

3.

Valheellinen puhelu

Sitten tuli päivä, jona äiti soitti psykiatrille.

– Rouva Clement, kuulostaa siltä, että poikanne on hyvin herkkä. Elämänmuutos on saanut hänen mielialansa laskemaan ja laukaissut paniikkikohtaukset.

– Niin, äiti myönsi hiljaa.

– Sopiiko että kysyn, minkälainen on perheenne tilanne? Onko perheessänne muita kuormitustekijöitä? Ihmissuhdehuolia? Terveyshuolia? Taloushuolia? psykiatri kysyi.

Eikä äiti tietenkään osannut puhua totta. Ei, hänhän on kirjailija, jonka ammattina on kertoilla kaiket päivät satuja. Niinpä hän ei kertonut olevansa kolmen lapsen yksinhuoltaja, kirjailija, jonka kirjat eivät myyneet. Hän sanoi vain:

– Ihan hyvä tilanne.

– Entäs miehellänne? lääkäri kysyi.

Eikä äiti missään tapauksessa viitsinyt kertoa, että isä oli kuollut kauan sitten, juuri ennen syntymäämme ja että hänkin oli ollut vain rahaton katutaiteilija-mandariininviljelijä. Ei ei, mistään sellaisesta äiti ei maininnut sanaakaan vaan sanoi:

– Oikein hyvä tilanne.

Äiti ei halunnut puhua Marmesta, ei hänen raivareistaan, ei siitä, kuinka Fanta uppoutui tarinoihin välillä niin, että unohti mennä kouluun. Sen sijaan minusta hän laverteli lääkärille yhtä ja toista. Kaikkeaa sellaista, mitä hänen ei todellakaan olisi tarvinnut kertoa. Esimerkiksi, että olin alkanut puhua yksikseni, että

nukuin edelleen jättimäinen pehmoeläinkasa kainalossani, että kuljettelin taskussani Muumimamma-magneettia, koska ajattelin saavani siitä salaperäistä muumivoimaa, ja että olin ääniyliherkkä ja pelkäsin kuollakseni mönkiviä ötököitä, ilotulitusraketteja ja tarinoita.

Pelkäsin tarinoita? En minä PELÄNNYT tarinoita. Minä INHOSIN niitä!

Tämän kaiken äiti kuitenkin psykiatrille kertoi. Sitten hän räpäsytti silmiään niin hitaasti, että hetken näytti siltä, kuin hän olisi nukahtanut siihen kesken kaiken. Ehkä hän toivoi, että kun hän avaisi silmänsä, kaikki olisi ihan toisin: minä juoksisin virkeänä pihalla Fantan ja Marmen kanssa ja hän kirjoittaisi uutta kirjaa, jonka ilmestymistä odotettiin jo ennen kuin se oli valmis. Mutta niin ei tapahtunut.

Kun äiti avasi silmänsä, asiat olivat juuri niin huonolla tolalla kuin tuossa aiemmin kuvasin. Psykiatri sanoi:

– Meillä on terapia, joka sopii juuri hänelle! Kun poikanne oppii hyväksymään muuttuneen tilanteen eikä enää pelkää, tais-tele tai pakene, hän paranee. Terapia vaatii sitoutumista ja maksaa paljon, mutta onneksi teillä on noin vakaa tilanne elämässänne, rouva Clement.

Äiti huokasi ja painoi puhelimen kiinni. Hän katsoi ikkunasta siihen suuntaan, missä mandariinipuut huojuivat. Äiti kaipasi isää. Hän olisi tarvinnut jonkun, jonka kanssa olisi voinut puhua. Hetken kuluttua hän käänsi katseensa minuun ja sanoi hymyillen:

– Heti kun minä saan rahat kokoon, sinä pääset terapiaan, Oboi.

– Mitä siellä tehdään? minä kysyin.

– Puhutaan siitä, miltä mikäkin tuntuu, äiti vastasi.

– En minä halua puhua siitä. Mitä puhumista siinä on?

– Kun ahdistavasta tunteesta puhuu ääneen, se muuttuu

Hyvää Tekeväksi Tunteeksi, äiti sanoi ja lausui kolme viimeistä sanaa kuin olisi itsekin ollut joku helkkarin hyvää tekevä tuuli.

– Jos tunteesta taas ei puhu, se kasvaa sisällä kuin puu. Ja arvaa miltä tuntuu, jos sisällä alkaa kasvaa puu, äiti katsoi minua ja Fantaa kuin olisimme olleet kolmevuotiaita.

– Pitääpä kysyä Pinokkiolta, kun näen hänet seuraavan kerran, täräytti Fanta.

4.

Sahramin kangaskauppa

Seuraavaksi tuli aamu jona minä, Oboi, heräsin äidin huutoon:

– Marmeladiiii! Tänään saat laittaa koneen myyntiin!

Äiti ja Fanta istuivat jo keittiössä, kaakaon tuoksu täytti nenäni.

– Jee. Kaakaota! sanoin ja pomppasin pystyyn, tai no, jos rehellisiä ollaan: ryömin.

Äiti hymyili ojentaessaan O'boy-purkkia minulle. (Hän hymyili myös Marmelle, kun ojensi hänelle marmeladipurkkia, Fantalle hän hymyili aina.)

– Mutta äiti, mitä sinä sitten teet, kun sinulla ei ole tietokonetta? Fanta kysyi selvästi järkyttyneenä. – Sinun työtäsi on kirjoittaa kirjoja. Sinä tarvitset kirjoittamiseen konetta.

(Hän oli ainoa meistä, joka leveili sillä, että hänen äitinsä oli kirjailija. Fanta saattoi kiljua koulun käytävällä karmeanhävettävän kovalla vauvakirkuäänellään:

– Katsoitteko eilen telkkaria!? Minun äitini oli siellä kertomassa, en muista mitä, mutta hänellä oli kukkatakki päällä! Kello puoli kuusi! Minun äitini! Katsokaa minun äitiäni! Kukkatakki!)

Nyt äiti vastasi:

– Sahramilla on pieni kangaskauppa keskustassa. Hän tarvitsee siellä apua. Hienoin luonnonsilkki pitää hakea Kiinasta saakka. Gobeliinit tuodaan Italiasta. Parhaimmat sametit Hollannista. Paksut ja värikkäät puuvillat Intiasta. Sahramilla on paljon matkoja, ja ensi viikolla hän lähtee Kiinaan ostamaan silkkiä. Minä menen myymään kangasta siksi aikaa.

– Kangasta? Ethän sinä osaa myydä kangasta, Fanta intti.

– Minä yritän opetella, äiti sanoi. – Sahram opetti, kuinka kangas mitataan puumitalla ja kuinka pienillä saksilla leikataan kangas, kuinka laskukoneella lasketaan hinta ja lyödään se kassakoneeseen. Sitten vain otetaan maksu. Eikö se kuulosta helpolta?

Minä nostin kulmiani. Puinen mitta, laskukone, kassakone, maksu. Äiti ei ollut kovin hyvä numeroissa. Hän oli hyvä ainoastaan kirjaimissa.

– Entäs kirjat? Fanta kuiskasi ja epätoivo kurtisti hänen kulmiaan.

– Kukaan ei enää lue kirjoja, rakas. Paitsi ehkä sinä. Minäpä näytän, ketkä rakastavat minun kirjojani nykyään.

Äiti käveli tomerasti kirjahyllyn luo, nappasi sieltä yhden kirjoittamistaan kirjoista, puhalsi pölyt pois sen sivuilta ja näytti.

Kirjan sivuissa oli pieniä reikiä, kirjaimista puuttui paloja!

Kirjan sivujen välistä putosi pöydälle pienen pieni toukka, joka pudotessaan keriytyi rullalle. Tässä kohdassa minä jähmetyin tuijottamaan pöydällä olevaa mini-alienia. Vedin varpaani vikkellä viltin alle piiloon, ettei otus vain pääsisi puremaan minua.

– Uuuuuuh! sanoi Fanta inhoten. – Mikä tuo on?

– Paperitoukka. Se rakastaa vanhoja pölyisiä kirjoja. Sellaisia, joita kukaan ei enää lue. Luuletteko te, että minä aion sepittää näitä juttujani toukille? Kangaskaupasta saan sentään rahaa ja Oboi pääsee terapiaan.

– Ja voit ostaa minulle uuden puhelimen, minä muistutin.

– Ja minulle! huusi Fanta.

– Minulle myös, vaikken tiedäkään mistä puhutaan, sanoi Marmeladi, joka oli ilmestynyt tyhjästä ovensuuhun ja seisoi siinä nyt unenpöpperöisenä, valtava musta tukka sekaisena pilvenä päänsä päällä.